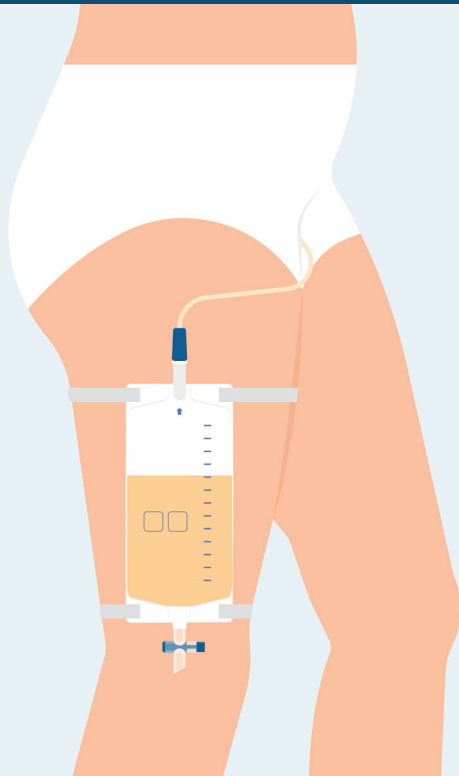

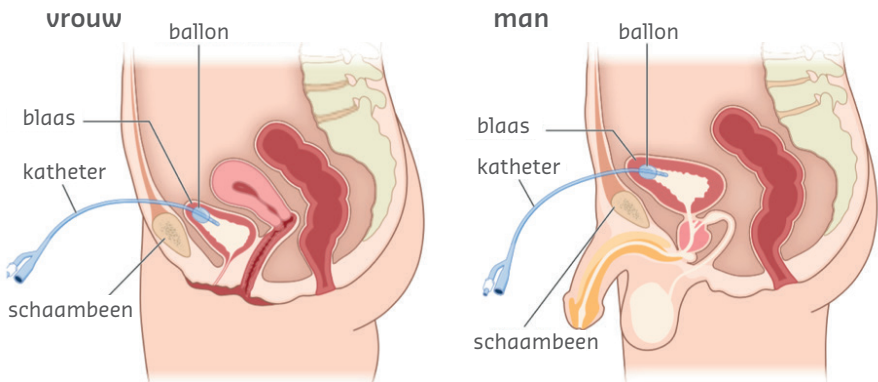
UROLOGIE

Suprapubische verblijfskatheter

Wat is een suprapubische verblijfskatheter?

Bij een suprapubische (= boven het schaambeen) verblijfskatheter maken we een kunstmatige verbinding door de onderbuik naar de blaas via een katheter. De katheter is een soepel, dun slangetje dat we via een incisie in de buikwand in de blaas brengen. Via de katheter kan de urine nu aflopen. De katheter wordt aangesloten op een urineopvangzak die je bevestigt aan het been. De urine loopt dan voortdurend af in een urinezak. Je kan eventueel de katheter afsluiten met een katheterventiel, een soort kraantje. De urine loopt dan weg via het kraantje zodra je dat open zet.

Wanneer plaatsen we een suprapubische katheter?

- Als we een langdurige blaaskatheterisatie verwachten.
- Bij acute of chronische urineretentie:
je kan niet of onvoldoende op een natuurlijke wijze de blaas leeg plassen. Er blijft teveel urine achter in de blaas.
- Na een blaasoperatie.
- Bij blaastraining (met katheterventiel).

De plaatsing van een suprapubische katheter

Bloedverdunnende middelen verhogen de kans op bloedingen tijdens en na de ingreep. In overleg met de uroloog worden bloedverdunnende medicijnen tijdelijk stopgezet. De arts beslist hoe lang je deze niet mag innemen en of je een vervangmiddel krijgt.

Om infecties te voorkomen, plaatsen we de katheter in steriele omstandigheden. Dit vindt meestal plaats in het operatiekwartier waarvoor opname in het dagziekenhuis noodzakelijk is. De ingreep gebeurt onder plaatselijke of algemene verdoving.

Als dat nodig is, zal de verpleegkundige je buik tussen de navel en het schaambeen scheren. Nadat de buik grondig ontsmet is, verdooft de uroloog de huid met een prikje. Daarna maakt de arts een kleine snede.

De katheter wordt rechtstreeks in je blaas geplaatst. Om te voorkomen dat de katheter uit de blaas glijdt, bevindt een ballon zich aan het uiteinde die gevuld wordt met water. De ballon zorgt ervoor dat de katheter niet uit de blaas valt.

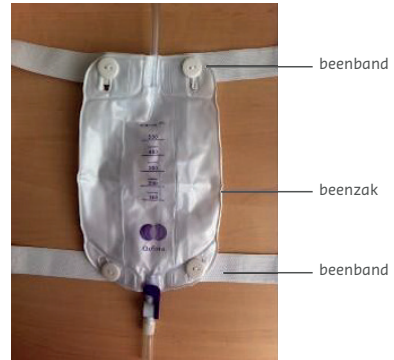
De katheter wordt met een klein steekje vastgenaaid aan de huid. Bij de eerstvolgende vervanging wordt deze hechting verwijderd. Vanaf dan zal bij de katheterwissels geen hechting meer geplaatst worden. De ballon opblazen is dan voldoende.

Na het plaatsen van de suprapubische katheter mag je meteen naar huis. Je voorziet best wel begeleiding of vervoer naar huis.

De urineopvangzak

Op de katheter wordt een urineopvangzak aangesloten. Die bevestig je met velcrobandjes aan je been. Deze urineopvangzak draag je onder je kledij. De urineopvangzak moet altijd lager hangen dan de blaas. Zo kan de urine makkelijk vanuit de blaas in de opvangzak lopen.

De dagzak

Overdag gebruik je een **dagzak, ook wel een beenzak genoemd**. Daar kan ongeveer 500 ml urine in. Onderaan de beenzak zit een kraantje (ventiel), waarmee je de urinezak kan leegmaken. Als de urineopvangzak vol is, maak je hem leeg in het toilet of in een maatbeker. Gewoonlijk maak je de beenzak om de vier à zes uur leeg, of als de zak voor 2/3 vol is. Droog het uiteinde van het ventiel na het legen telkens af met (wc-)papier, zodat er geen urine meer aan het ventiel blijft hangen.

Je kan de beenzak zowel op je boven- als onderbeen dragen. De lengte van de leiding kan je aanpassen volgens je voorkeur. Als je de beenzak op je bovenbeen draagt, blijft een rok of korte broek dragen mogelijk. Bij een lange broek en beenzak op onderbeen, steek je het kraantje in je kous, zodat het niet zichtbaar is als je gaat zitten.

De nachtzak

's Nachts koppel je de nachtzak aan de dagzak. Nadat je de nachtzak met de beenzak verbonden hebt, open je het kraantje van de beenzak zodat de urine in de nachtzak kan overlopen. In de nachtzak kan ongeveer 1,5 à 2 liter urine, zodat je 's nachts niet moet opstaan om de urinezak te legen. Je mag de beenzak losmaken van je been en naast je in bed leggen. Aan de nachtzak is een speciale bedhanger voorzien. De urinecollector mag de grond niet raken.

Tip: leg de nachtzak in een waskom naast je bed. Als je het kraantje vergeet dicht te zetten, loopt de urine niet op de vloer.

Zorg altijd voor een vlotte afloop:

- Hang de urinecollector lager dan de blaas.
- Zorg dat er geen knik is in de leiding.
- Vermijd hangende lussen.

's Morgens koppel je de nachtzak terug los van de dagzak. Sluit eerst het kraantje van de beenzak. Koppel daarna de nachtzak los en leeg die in het toilet. Spoel de zak even met water voor je hem ophangt.

Het katheterventiel of -kraantje

Overdag kan je ook een katheterventiel of -kraantje gebruiken in plaats van een dagzak. De blaas vult zich met urine. Op het moment dat je plasdrang voelt, open je het kraantje om de blaas te legen. Als je geen volle blaas voelt en dus geen plasdrang ervaart, leeg je best de blaas op regelmatige tijdstippen, ongeveer om de drie tot vier uur. Dit om te voorkomen dat de blaas te vol wordt zonder dat je het merkt.

Droog het uiteinde van het ventiel na het legen telkens af met papier, bijvoorbeeld met wc-papier, zodat er geen urine meer aan het ventiel blijft hangen.

's Nachts kan je de nachtzak koppelen aan het katheterventiel. Zet het katheterventiel wel open zodat de urine kan doorlopen in de nachtzak. 's Morgens ga je de nachtzak ontkoppelen, legen en opbergen.

Belangrijk: bij iedere handeling aan de urinezak of het katheterventiel ontsmet je het uiteinde van de leiding van de opvangzak en het ventiel met alcohol 70 %. Dit kun je verkrijgen bij de apotheek.

Verzorging van de urinezak

Eénmaal per week spoel je de nachtzak met een mengsel van water en azijn om de urinegeur te verwijderen. Gebruik 100 ml azijn en 200 ml water.

De been- en nachtzak vervang je om de vijf dagen.

Vervang de zak eerder als:

- het kraantje niet werkt.
- de zak lekt.
- de zak een onaangename geur heeft.
- de gaatjes om de urinezak aan de velcrobanden te bevestigen gescheurd zijn.

De urinezakken (been- en nachtzakken) kun je verkrijgen bij een erkende bandagist of apotheker-bandagist. Contacteer je ziekenfonds voor informatie over de terugbetaling.

Als je de beenzak vervangt, ontsmet dan altijd het uiteinde van de katheter met alcohol 70% en raak het uiteinde van de leiding van de opvangzak niet aan.

De urinezakken (been- en nachtzakken) worden afgeleverd door een erkende bandagist of apotheker-bandagist. Contacteer je ziekenfonds voor informatie over de terugbetaling.

Verzorging van de suprapubische katheter

Een suprapubische katheter vereist verzorging. Het verband moet dagelijks vervangen worden. Je kan de katheter zelf verzorgen of een thuisverpleegkundige inschakelen.

Was de katheter dagelijks mee met water en zeep. Ook douchen en een bad nemen is toegestaan. Verwijder het afdekkend verband en gebruikt geen zeep ter hoogte van de insteekplaats van de katheter. Nadien depW je de insteekplaats droog, ontsmet je de insteekplaats en breng een afdekkend verband aan.

Steek tijdens het douchen de beenzak zonder de velcro bandjes in een plastic zak zodat de buitenkant van de zak niet nat wordt.

Ook zwemmen is geen probleem. Maak gebruik van een kraantje of een kleine discrete opvangzak (250 ml) die je aan je dij bevestigt.

Complicaties

Na plaatsing

Nabloeden - bloedverlies

Kort na de plaatsing kan er bloedverlies optreden als gevolg van het plaatsen van de katheter. Soms is het nodig de blaas goed te spoelen door voldoende te drinken (2 liter) om klontervorming te vermijden. Bij te veel bloedverlies kan de thuisverpleegkundige de katheter spoelen.

Een beetje bloed in de urine is niet abnormaal bij een suprapubische katheter. Het kan regelmatig voorkomen. Je hoeft je niet direct zorgen te maken.

Koorts

Bij koorts van 38.5° of meer, neem je best contact op met het ziekenhuis. De uroloog beslist dan of er maatregelen nodig zijn.

Blaaskrampen

Vaak zijn blaaskrampen, samentrekkingen van de blaas of het voortdurend gevoel te moeten plassen het gevolg van irritatie van de blaas door de katheter. Een katheter is een vreemd voorwerp in de blaas en de blaas wil het vreemd voorwerp uit de blaas duwen. Soms is op dat ogenblik urineverlies naast de katheter of via de plasbuis mogelijk.

Blaaskrampen kunnen ook het gevolg zijn van een infectie. De uroloog zal je indien nodig medicatie voorschrijven.

Darmperforatie

Er bestaat een minimale kans op het aanprikken van de darmen bij het plaatsen van een suprapubische katheter.

Op lange termijn

Urineweginfectie

Met een suprapubische katheter is er een groter risico op blaasontsteking.

Tekenen van urineweginfectie zijn:

- troebele urine.
- sterk ruikende urine.
- plasdrang.
- urineverlies naast de katheter of via de plasbuis.
- mogelijks bloed bij de urine.

Een goede doorstroming van urine is daarom heel belangrijk.

- Leeg de opvangzak regelmatig, minstens vier keer per dag, en wacht niet tot de zak overvol zit.
- Hang de opvangzak altijd lager dan de blaas.
- Ontsmet het ventiel telkens voor en na het legen met alcohol 70%.
- Drink voldoende.

Regelmatig verstopen van de katheter

Tekenen die wijzen op een verstopte katheter zijn:

- plasdrang.
- opgezette onderbuik.
- aanhoudende pijn in de onderbuik.
- geen afvloeï van urine als het kraantje open staat.
- geen urine in de urinezak.
- urineverlies naast de katheter of via de plasbuis.

Troebele urine en vlokken in de urine kunnen de katheter verstopen.

In dat geval zal de thuisverpleegkundige de katheter spoelen.

Wild vlees

Door wrijving van de sonde kan er 'wild vlees' (= hypergranulatie) rond de insteekplaats ontstaan. Om dit te voorkomen kleef je de katheter telkens op een andere kant vast: als de katheter bijvoorbeeld de ene keer aan de linkerkant wordt vastgekleefd, de volgende keer dan aan de rechterkant. Als behandeling noodzakelijk is, stipt de thuisverpleegkundige de insteekplaats aan met zilvernitraat.

Vervanging suprapubische katheter

Als er urine naast de katheter of via de plasbuis lekt, controleer goed of er geen knik in de katheter of de leiding van de urinezak zit, die verhindert dat de urine afloopt. Als er geen knik is die de lek veroorzaakt, neem je best contact op met de dienst Urologie.

Als de katheter niet meer goed afloopt, controleer dan eerst op knikken in de leiding. Ga ook na als de opvangzak onder de blaas hangt en als de opvangzak goed aangesloten is. Als dit geen oplossing biedt, kan het zijn dat de katheter verstopt is. Knijpen in de katheterleiding of de leiding van de urineopvangzak kan soms de urinestroom weer op gang brengen. Als dit niet helpt, kan de thuisverpleegkundige de katheter doorspoelen. Als er ook daarna geen doorgankelijkheid is, moet je katheter worden verwisseld. Neem contact op met de dienst Urologie of ga naar de spoedgevallendienst.

Als de katheter per ongeluk uitvalt of uitgetrokken wordt, ga dan direct naar spoedgevallendienst of verwittig je uroloog of huisarts. Er moet zo snel mogelijk een nieuwe katheter geplaatst worden, voordat de insteekopening zich sluit. Na het sluiten van de opening, wat vrij snel gebeurt, verloopt het herplaatsen vaak moeilijker en pijnlijker.

De katheter moet om de vijf tot zes weken vervangen worden. Dit gebeurt op de raadpleging urologie of tijdens de thuiszorg. Het vervangen doet niet echt pijn maar geeft eerder een vreemd gevoel. De eerste vervanging is de moeilijkste, maar minder ingrijpend dan de plaatsing.

Meer informatie of een afspraak maken?

Aarzel niet om contact op te nemen.

Raadpleging Urologie

 050 36 51 12

 secur0@stlucas.be

 R C 052 - gelijkvloers

Spoedgevallendienst

Bij dringende medische vragen

 050 36 56 10

AZ Sint-Lucas Brugge

📍 Sint-Lucaslaan 29, 8310 Brugge

☎ 050 36 91 11 ✉ info@stlucas.be 🌐 www.stlucas.be

